

INTERDISCIPLINARNI DIJALOG

Knjiga dr Sretena Sokica, redovnog profesora Univerziteta u Beogradu, pod nazivom "Kapital u ekonomiji tranzicije", predstavlja briljantnu analizu tranzicionih procesa koja ukazuje na širok spektar problema tranzicije i pruža dragocenu građu za postavljanje okvira ove značajne teme. Zapravo, pomenuta knjiga predstavlja pravi "gejzer" novih saznanja i uopštavanja u predmetnoj obuhvatnosti širokog spektra teorijskih i empirijskih činjenica koje je svrstavaju u retka dela prisutna danas u SCG. Istovremeno, originalnost, dubina i relevantnost istraživanja knjigu svrstava u sam vrh ekonomskih i političkih dela naše savremenosti.

Savremeni problemi društava u tranziciji nisu samo fenomeni koji se manifestuju u datim zemljama. Oni imaju i svoju univerzalnu i međunarodnu komponentu, dimenzije, zakonitosti. Niz procesa demokratske, političke, socijalne, razvojne, i druge prirode prisutni su u skoro svim društvima savremene civilizacije samo u različitim manifestacionim vidovima i sa različitom "dubinom" pojavljivanja. Knjiga koju je prof. Sokić ponudio sadrži originalne samostalne studije i istraživanje koje ima jedinstven predmetni koncept koji procese, tendencije i zakonitosti razvoja ne razmatra samo u okvirima našeg društva već istovremeno u punoj civilizacijskoj modernosti i postmodernosti tragajući za iskrom novih epohalnih promena koje bi ujedinjavale čovečanstvo u vremenu pred nama. Ceneći posebno ovakvo predmetno odredjenje i naučne rezultate do kojih je autor došao knjigu treba gledati i kao primer ili model velikih interdisciplinarnih istraživanja.

Istraživanje se držalo naučne istine da je kapital univerzalna sila razaranja starog, ekonomski i razvojnom prevaziđenog i preovlađujućeg u društvenim odnosima koji su više, decenija "umrii od bolesti i ubijeni" od onih sila koje globalno kretanje kapitala vide kao dominaciju najrazvijenijih. Otuda je tvrdnja "stari svet umire a novi se rađa" izazov vremena pred nama koji svaka temeljna naučna analiza i istraživanje ne mogu izučiti bez novog, savremenog, zakonitog ali pre svega teorijskog a egzaktnog poimanja kapitala. Istovremeno, široki nastup reformi u nizu zemalja (tzv. tranzicione reforme) nemaju za osnovu razvojnu i socijalnu nužnost kapitala, daleko su od savremene doktrinarne logike i zakonitih svojstava.

Iako teorijsko razmatranje tranzicionih procesa nosi u sebi jak politički naboj, profesor Sokić čitalačkoj publici profesionaino i argumentovano iznosi svoja zapažanja i konstatacije, sa jasnim razgraničenjem analize posledica svake politike i vrednosnih sudova povezanih sa ocenom njene poželjnosti. Znajući za onu čuvenu latinsku izreku: *nihil probat kvi nimium probat* odnosno da ništa ne dokazuje ko previše dokazuje profesor Sokić ostavlja čitaocima da donesu svoj vrednosni sud o pitanjima koje tretira u ovoj knjizi čvrsto uveren da će prevladati oni pogledi i mišljenja koji se oslanjaju na najjače i najuverljivije argumente. U tom smislu, prof. Sokić veoma uspešno a rekli bismo i jedinstveno i originaino opredeljuje meru, smisao i osnovne ciljeve reformi u funkciji ekonomije tranzicije a na osnovama kapitala i preovlađujuće tržišne ekonomije. Time se utvrđuje zajednička nit, samo središte analize i razmatranja. Blagostanje i

sigurnost ljudi centralni je i osnovni kriterij univerzalne i polazne mere istraživanja i analize u ovom delu.

Autor ovog dela nudi presudne ocene, a od brojnih ukazujemo na jednu: naše društvo je političkom silom i sugestijama prijatelja iz razvijenih ekonomija stvorilo dominantnu klimu i uslove koji omogućuju jedinu egzistirajuću političku i ekonomsku dominaciju regulatorne efikasnosti posredovanja koncentrisanu u državi i njenoj potpunoj monopolizaciji svih resursa i sredstava, potencija života i razvoja. Egzistiranje javne i privatne sfere na polju razmenskog odnosa, kao kompromisa postignutog silom institucionalnog proizvoda i makroekonomske politike, svodi ekonomski poredak na farsu a istovremeno razara ono što se naziva savremenom ekonomijom i kapitalom. Težina simbolike i egzistencije konceptualizacije liberalnog koncepta je formalizovana do savršenstva a ekonomska logika kapitala i karakter ekonomskog sistema odnosno ekonomske politike su prisutni samo kao fatalna pobjeda smrti. Otuda autor ukazuje da promene, u novom istinskom smislu, zahtevaju mobilizaciju svih sposobnih i kreativnih, sa znanjem i iskustvom. Onih koji su vrhunski u spoznaji temeljnih pitanja naše sadašnjosti i budućnosti u najširem smislu.

Pozitivan prijem ove knjige, kako u naučnoj javnosti tako i kod profesionalnih ekonomista različitih političkih ubeđenja, pokazuje da je profesor Sokić u svojoj nameri u potpunosti uspeo. Za uspeh treba zahvaliti činjenici da knjiga predstavlja naučnu analizu i konkretan projekat, koji nema političku pozadinu i ideološki zadatak, već joj je prvi zadatak "otvaranje" nespornih naučnih istina, u skladu sa tokovima savremenih promena, u okviru kojih ekonomiji pripada opredeljujuće mesto. Drugim rečima, prof. Sokiću je pošlo za perom da tranziciju i probleme sa kojom se ona suočava stručno i vrednosno osvetli u okviru postojeće društvene realnosti. Potvrda stavova iznesenih u knjizi nalazi svoje uporište ne samo u naučnoj misli, savremenim iskustvima već i u našoj stvarnosti.

Istovremeno, knjiga je izazov i novi stimulans za kontinuirana naučna istraživanja u budućnosti, s obzirom na to da su u njoj dati kvalitetni odgovori na mnogobrojna otvorena teorijska, metodološka i praktična pitanja. Ona je i interdisciplinarni dijalog, istraživanje i projektovana poruka u smislu koncepta reformi i strategije promena.